

7.4.2010

992/00/02/020/2010

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA JÄTELAIKSI JA LAIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) on Suomen suurin ympäristöalan toimija. Vuoden 2010 alusta toimintansa aloittanut kuntayhtymä tuottaa jäte- ja vesihuoltopalveluita yli miljoonalle pääkaupunkiseudun asukkaalle sekä tietoa mm. asumisesta ja ilmanlaadusta.

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja toteamme työryhmän ehdotuksesta jätelaiksi ja laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta seuraavaa.

1. Lisäykset kunnan järjestämään jätehuoltoon kuuluviin jätteisiin (22 §)

Työryhmä ehdottaa, että kunnan järjestämään jätehuoltoon kuuluviin jätteisiin lisätään yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa ja koulutustoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Lisäksi ehdotetaan, että kunnan järjestämään jätehuoltoon lisätään elinkeinotoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte, jota tuottava liikehuoneisto sijaitsee samalla kiinteistöllä terveys- tai sosiaalipalvelutoiminnan tai koulutustoiminnan tai julkisen palvelu- tai hallintotoiminnan kanssa. Edellytyksenä kunnan järjestämisvastuulle on lisäksi, että elinkeinotoiminnasta syntyvän jätteen määrä on vähäinen verrattuna kiinteistöllä kokonaisuudessaan syntyvään yhdyskuntajätteen määrään. Edelleen kunnan järjestämän jätehuollon piiriin ehdotetaan kuuluvaksi elinkeinotoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään samaan alueelliseen putkikeräysjärjestelmään asumisessa syntyvän jätteen kanssa.

Työryhmän ehdotukset ovat tarkoituksenmukaisia ja toteutuessaan turvaavat jätehuoltopalvelut kyseisille jätteen tuottajille. Yhdyskuntajätteiden jätehuollon järjestämisvastuun jakautuminen yhtäältä kunnalle ja toisaalta jätteen tuottajalle on syytä poistaa kunnan järjestämään jätehuoltoon kuuluvien toimintojen piirissä muiden kuin ongelmajätteiden ja tiettyjen erityisjätteiden osalta. Toteutuessaan ehdotetut lainmuutokset myös muun muassa selkiyttävät lainsäädäntöä sekä yksinkertaistavat ja tehostavat käytännössä kyseisissä toiminnoissa syntyvien yhdyskuntajätteiden jätehuollon järjestämistä.

2. Elinkeinotoiminnan yhdyskuntajäte kunnan järjestämän jätehuollon piiriin tietyin edellytyksin

Teollisuus-, palvelu- ja muussa elinkeinotoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisvastuu on työryhmän ehdotuksessa jätetty jätteen tuottajalle. Kyseisen jätteen jätehuollon järjestäminen on ennen 1.6.2007 voi-

7.4.2010

992/00/02/020/2010

maan tullutta jätelain muutosta (411/2007) kuulunut kunnan vastuulle asumisessa syntyvään jätteeseen ominaisuudeltaan, koostumukseltaan ja määrältään rinnastettavilta osin. Vuoden 2007 lainmuutoksen taustalla oli pyrkimys selkiyttää jätehuoltovastuita, mutta tämä tavoite ei käytännössä ole toteutunut. Lainmuutoksen myötä joidenkin elinkeinonharjoittajien mahdollisuus järjestää jätehuoltonsa jopa vaikeutui yksityisten jätehuoltopalveluiden tarjonnan puutteellisuuden vuoksi.

Epäkohdan poistamiseksi työryhmä ehdottaakin (22.3 §), että kunta vastaisi elinkeinotoiminnassa syntyneen yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisestä silloin, kun elinkeinonharjoittaja ei ole palvelutarjonnan puutteen vuoksi kyennyt hankkimaan jätehuoltopalvelua yksityisiltä jätehuoltopalveluiden tarjoajilta. Ehdotetulla säännöksellä poistettaisiin räikeimmät erityisesti haja-asutusalueilla toimivien elinkeinonharjoittajien jätehuollon järjestämiseen liittyvät epäkohdat. Olisi kuitenkin perusteltua esimerkiksi jätehuollon kuljetusten suunnittelun ja kilpailutusten kattavuuden kannalta muuttaa jätehuollon järjestämisen vastuunjako siten, että kaiken elinkeinotoiminnassa syntyvän asumisessa syntyvään rinnastettavan yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestäminen kuuluisi kunnan vastuulle. Käytännössä kyse siis olisi palaamisesta 1.6.2007 voimaan tullutta jätelain muutosta edeltäneeseen jätehuollon vastuunjakoon.

3. Jätteenkuljetuksen järjestäminen kunnassa (24 §:n vaihtoehdot 1 ja 2)

Lausuntopyynnössä pyydetään lausunnonantajia ottamaan kantaa ehdotuksen 24 §:ksi ehdotettuihin vaihtoehtoihin. Ehdotettu säännös oikeuttaisi kunnan päättämään, ettei se järjestä jätteenkuljetusta tietyille jätelajeille (vaihtoehto 1) tai ettei se järjestä kunnan alueella tai osassa kuntaa vastuulleen kuuluvien yhdyskuntajätteiden jätteenkuljetusta (vaihtoehto 2). Näissä tapauksissa jätteen haltija sopisi jätteenkuljetuksesta yksityisen jätehuoltoyrityksen kanssa. Vaihtoehto 2 vastaisi nykyisessä laissa tarkoitettua sopimusperusteista jätteenkuljetusta.

HSY kilpailuttaa pääkaupunkiseudulla lähes kaikkien jätejakeiden kuljetuksen. Vain joitakin pakkausjätejakeita on vielä tällä hetkellä kiinteistökohtaisten kuljetusten ulkopuolella. Lisäksi HSY:n järjestämän jätteenkuljetuksen piiriin on sopimuksin liittynyt elinkeinotoiminnan harjoittajia.

HSY ei kannata kumpaakaan esitettyä vaihtoehtoa, vaan pitää parempana sitä, että kunta kaikissa tapauksissa järjestäisi sen vastuulle kuuluvien jätteiden kuljetuksen. Jätteenkuljetuksen järjestämisessä on kyse välttämättömyyspalvelun tarjoamisesta, josta luotettavimmin pystyy vastaamaan juuri julkinen toimija. Tämän vuoksi ei enää jatkossa tulisi olla mahdollista, että kunta voisi päättää joiltain osin olla järjestämättä kunnan vastuun piiriin kuuluvaa jätteenkuljetusta.

Sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen poistaminen laista kokonaan on perusteltua paitsi jätehuoltovastuiden selkeyden myös jätehuollon toiminnan ja valvonnan tehokkuuden näkökulmasta. Siten 24 §:ää ei kummassakaan ehdotuksessa muodossa tulisi sisällyttää uuteen lakiin, vaan kunnan tulisi järjestää jätteenkuljetus koko kunnan alueella kaikkien sen vastuun piiriin kuuluvien jätejakeiden osalta.

7.4.2010

992/00/02/020/2010

4. Pakkausjätteiden tuottajavastuu

Työryhmä ehdottaa pakkausjätteiden osalta ns. täyttä tuottajavastuuta, joka muuttaisi pakkausten jätehuoltoa koskevaa nykyistä vastuunjakoa. Nykyisen jätelain mukaan kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvissa kiinteistöissä syntyvän pakkausjätteen kuljetuksesta ja käsittelystä vastaa kunta. HSY on myös antanut eräiden pakkausjätejakeiden erilliskeräystä koskevia jätehuoltomääräyksiä. Määräysten mukaan asuinkiinteistöllä, jossa on vähintään 20 huoneistoa tai muulla kiinteistöllä, jolla keräyskartonkia syntyy yli 50 kilogrammaa viikossa, tulee keräyskartonki erottaa yhdyskuntajätteestä omaan keräysastiaansa. Sama koskee keräyspahvia, jota syntyy muulla kuin asuinkiinteistöllä yli 50 kilogrammaa viikossa. Määräyksiä, jotka velvoittaisivat erottamaan myös lasi- ja metallipakkaukset muusta yhdyskuntajätteestä ei toistaiseksi ole annettu.

Kiinteistökohtaisen keräyksen lisäksi kaikkia pakkausjätejakeita voidaan toimittaa HSY:n aluekeräyspisteisiin sekä Espoon Ämmässuolla ja Helsingin Kivikossa ja Konalassa sijaitseville Sortti -asemille ja Kirkkonummella sijaitsevalle jäteasemalle, jotka palvelevat kaikkia seudun asukkaita sekä pienyrityksiä. Pakkausjätejakeiden aluekeräysverkostoa ollaan lisäksi parhailaan uudistamassa. Rakenteilla oleva keräysverkosto on suunniteltu siitä lähtökohdasta, että pakkausjätejakeiden kiinteistökohtainen keräys laajennettaisiin yli 20 huoneistoa käsittäviin asuinkiinteistöihin. Tätä pienempiä asuinkiinteistöjä ja omakotiasukkaita palvelisi alueellinen keräyspiste kutakin noin 2000 asukasta kohden. Uudet aluekeräyspisteet kattavat kaikki pakkausjätejakeet muovina (toistaiseksi) lukuun ottamatta ja niiden yleisilme on yhtenäinen. HSY vastaa keräyspisteistä sekä niiden kunnossapidosta ja siisteydestä. Uudet aluekeräyspisteet ovat saaneet runsaasti kiitosta seudun asukkailta ja niiden myötä pakkausjätejakeiden jätehuoltopalveluiden koetaan merkittävästi parantuneen.

Tällä hetkellä valmiina on noin 70 uutta keräyspistettä. Keräyspisteitä tullaan rakentamaan vuoden 2012 loppuun mennessä vielä noin 80. Uuteen aluekeräysverkostoon on budjetoitu vuosille 2006 - 2012 kaikkiaan 4,2 miljoonaa euroa, mistä summasta uudistukseen on nyt käytetty hieman alle puolet.

Työryhmän ehdotus täydestä tuottajavastuusta pakkausjätteiden osalta asettaa kyseenalaiseksi, voiko kunta jatkossa kerätä pakkausjätejakeita omistamallaan ja rahoittamallaan aluekeräysverkostolla sekä Sortti -asemilla ilman, että kunta asiasta erikseen sopii pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöiden kanssa. Kunnan keräys voitaisiin tulkita ehdotuksen 45 §:ssä tarkoitetuksi kielletyksi rinnakkaiseksi keräys- ja vastaanottojärjestelmäksi ja kiinteistöjen tai jätteen haltijalle tarjotuksi palveluksi, joka vaikeuttaisi tuottajan järjestämää vastaanottoa ja muuta jätehuoltoa. Mikäli lakiehdotus hyväksyttäisiin työryhmän ehdottamassa muodossa, saattaisi seurauksena olla, että HSY joutuu luopumaan kokonaan pakkausjätteiden aluekeräyksestä sekä supistamaan olennaisesti Sortti -asemien palveluvalikoimaa. Seurauksena saattaisi siten olla merkittävä jätehuollon palvelutason lasku ja vastoin lakiehdotuksen tavoitetta, pakkausjätteiden materiaalihyötykäyttöasteen laskeminen. Näin ollen vastustamme työryhmän ehdotusta ja katsomme, että kunnalla tulee nykyisen jätelain mukai-

7.4.2010

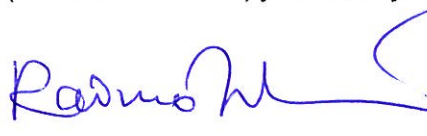
992/00/02/020/2010

sesti olla edelleen oikeus järjestää pakkausjätteiden kuljetus asuinkiinteistöiltä ja muilta sen jätehuollon piiriin kuuluvilta kiinteistöiltä sekä mahdollisuus järjestää pakkausjätteiden aluekeräystä keräysverkon avulla ja jäteasemilla. Tämä olisi tarkoituksenmukaisin ratkaisu myös kunnan jätehuoltopalvelun piiriin kuuluvien asukkaiden ja muiden toimijoiden kannalta, koska näin jätteen kerääminen ja kuljetukset järjestyisivät "yhden luukun" periaatteella mahdollisimman vaivattomasti ja luotettavasti.

Kunnan järjestämä muidenkin tuottajavastuujakeiden, esimerkiksi käytöstä poistettujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden, vastaanotto kunnan jäteasemilla sekä "kiertävällä keräyksellä" tulisi niin ikään myös jatkossa olla mahdollista.

Täysi tuottajavastuu pakkausjätteiden osalta tarkoittaisi myös sitä, ettei kunta voisi antaa pakkausjätteisiin liittyviä jätehuoltomääräyksiä ja sitä kautta vaikuttaa pakkausjätejakeiden erotteluun muusta yhdyskuntajätteestä. Kierrätykseen ja muuhun hyötykäyttöön kelpaavien materiaalien lajittelua on pyritty edistämään myös pakkausjätteisiin liittyvällä jäteneuvonnalla ja -valistuksella, mikä ei kyseisten jakeiden osalta enää kuuluisi selkeästi kunnan tehtäväksi, mikäli ehdotukset toteutuisivat. Edellä todetuista syistä esitämme, että pakkausjätteiden jätehuollosta vastaisi jatkossakin kunta sen järjestämään jätehuoltoon kuuluvien kiinteistöjen ja toimintojen osalta.

Lisätietoja tarvittaessa antaa lakimies Minna Hyttinen, puh. 09-1561 2208 (30.4.2010 saakka) ja toimialajohtaja Petri Kouvo, puh. 09-1561 2280.

Raimo Inkinen
toimitusjohtaja

Petri Kouvo
toimialajohtaja

TIEDOKSI

HSY:n kirjaamo